Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Yhdenvertaisuuden parantaminen EU:ssa”

(oma-aloitteinen lausunto)

(2023/C 75/09)

Esittelijä: **Ozlem YILDIRIM**

Yhteisesittelijä: **Cristian PÎRVULESCU**

Komitean täysistunnon päätös	20.1.2022
Oikeusperusta	Työjärjestyksen 52 artiklan 2 kohta
	oma-aloitteinen lausunto
Vastaava jaosto	työllisyys, sosiaaliasiat, kansalaisuus
Hyväksyminen jaostossa	29.9.2022
Hyväksyminen täysistunnossa	26.10.2022
Täysistunnon numero	573
Äänestystulos	
(puolesta / vastaan / pidättyi äänestämästä)	140/13/31

1. **Päätelmät ja suositukset**

1.1 ETSK muistuttaa, että Euroopan unionin perusoikeuskirjan johdanto-osassa todetaan seuraavaa: ”unioni perustuu ihmisarvon, vapauden, yhdenvertaisuuden ja yhteisvastuun jakamattomiin ja yleismaailmallisiin arvoihin”. Komitea painottaa myös perusoikeuskirjan 20 artiklaa, jossa vahvistetaan kaikkien ihmisten olevan yhdenvertaisia lain edessä.

1.2 ETSK muistuttaa lisäksi, että yhdenvertaisuusperiaate paitsi kieltää syrjinnän myös edellyttää oikeussääntöjen johdonmukaista soveltamista.

1.3 ETSK kehottaa painokkaasti neuvostoa, parlamenttia ja komissiota jatkamaan työtä, jolla parannetaan suojaa tavaroiden ja palvelujen saannissa ilmenevältä syrjinnältä, ja hyväksymään ehdotuksen direktiiviksi uskonnosta tai vakaumuksesta, vammaisuudesta, iästä tai sukupuolisesta suuntautumisesta riippumattoman yhdenvertaisen kohtelun periaatteen täytäntöönpanosta ([1]).

1.4 ETSK katsoo, että Euroopan unionin perusoikeuskirja luo vakaan perustan ja että perusoikeuksien suojelua edistäviä välineitä on kehitettävä yhtenäisesti kaikkialla unionissa. Lisäksi on tärkeää, että katetaan kaikenlaiset vuorovaikutussuhteet, ympäristöt ja tilanteet, joissa syrjintää voi esiintyä. Oikeussuojan erilaisuus aiheuttaa oikeuksien eriarvoisuutta, jota ei voida hyväksyä, ja jättää kokonaisia ihmisryhmiä vaille suojaa.

1.5 Euroopan nykyinen suojajärjestelmä perustuu etupäässä siihen, että uhrit peräävät oikeuksiaan yksittäisin kanteluin tuomioistuin- ja oikeusjärjestelmän kautta. Monet tutkimukset kuitenkin osoittavat, että tiedoksiannot ja menettelyt eivät auta korjaamaan rakenteellista, intersektionaalista ja systeemistä eriarvoisuutta ja että uhrien oikeuskanteet ovat merkitykseltään vähäisiä, tilastollisesti poikkeuksellisia ja käytössä vain viimeisenä keinona ([2]).

1.6 ETSK korostaa, että yhteiskuntarakenteiden luomaan epätasa-arvoon ja moniulotteiseen syrjintään voidaan puuttua vain johdonmukaisen ja monitahoisen politiikan, konkreettisten resurssien ja pitkäkestoisen toiminnan avulla. Tärkeitä apukeinoja, jotka on otettava käyttöön kaikilla yhteiskunnan osa-alueilla, ovat tiedotus, aiheen esillä pitäminen ja koulutus.

1.7 ETSK katsoo, että tasa-arvon edistäminen ja perusoikeuksien suojelu on sisällytettävä laajempaan yhteiskunnalliseen visioon, jossa jäsenvaltiot ja EU:n toimielimet tukevat yksityishenkilöitä ja julkisia ja yksityisiä toimijoita nykyistä monipuolisempien ja tehokkaampien välineiden avulla.

([1]) COM(2008) 426.

([2]) Perusoikeusvirasto, Tasa-arvo EU:ssa 20 vuotta sen jälkeen, kun tasa-arvodirektiivit pantiin ensi kertaa täytäntöön, huhtikuu 2021 (selvityksen koko teksti saatavilla vain englanniksi).

1.8 ETSK katsoo, että unionin tulee sitoutua aktiivisesti edistämään yhdenvertaisten mahdollisuuksien yleisen periaatteen tunnustamista ja siihen liittyviä positiivisia velvoitteita ja että sitä varten toimielinten on ryhdyttävä kehittämään uuden sukupolven toimenpiteitä tasa-arvon edistämiseksi Euroopassa.

1.9 ETSK myöntää, että teknologian kehitys tekee oikeuksien käytöstä helpompaa monille kansalaisille, mutta korostaa, että se voi aiheuttaa käytännössä myös uusia yhdenvertaisuusongelmia ja siten uusia toimintatarpeita seurannan varmistamiseksi ja yhdenvertaisen kohtelun periaatteen puolustamiseksi.

1.10 Jotta oikeusriidoista yksityishenkilöille aiheutuva taakka olisi kevyempi, jotta kanteen vaikutus olisi yhtä laaja-alainen kuin valituksen kohteena oleva käytäntö ja jotta oikeuskehys olisi tehokas uhka syrjinnän hillitsemiseksi, ETSK kannattaa sitä, että unioni vahvistaa lainsäädännölliset vaatimukset, joilla helpotetaan ryhmäkanteiden täytäntöönpanoa jäsenvaltioissa. Näin parannettaisiin oikeussuojakeinojen saatavuutta ja vaikuttavuutta syrjinnän torjumiseksi ja yhdenvertaisen kohtelun puolustamiseksi.

1.11 ETSK katsoo, että unionin on vaadittava jäsenvaltioiden viranomaisia turvaamaan poliitikkojen sekä ammatti-yhdistys- ja järjestötoiminnan edustajien turvallisuus, yhdenvertainen kohtelu ja suojelu arvojensa eli demokratian, oikeusvaltion ja poliittisiin mielipiteisiin perustuvan syrjinnän kiellon mukaisesti.

1.12 Lisäksi on vahvistettava kaikkien kansalaisaktivistien ja erityisesti ihmisoikeusaktivistien valmiuksia käyttää voimassa olevia oikeudellisia välineitä ja tehdä yhteistyötä julkisten instituutioiden kanssa.

2. **Yleistä**

2.1 ETSK muistuttaa, että Euroopan unionin perusoikeuskirjan johdanto-osassa todetaan seuraavaa: ”unioni perustuu ihmisarvon, vapauden, yhdenvertaisuuden ja yhteisvastuun jakamattomiin ja yleismaailmallisiin arvoihin”. Komitea painottaa myös perusoikeuskirjan 20 artiklaa, jossa vahvistetaan kaikkien ihmisten olevan yhdenvertaisia lain edessä.

2.2 ETSK muistuttaa lisäksi, että yhdenvertaisuusperiaate paitsi kieltää syrjinnän myös edellyttää oikeussääntöjen johdonmukaista soveltamista.

2.3 Euroopan unionissa tunnustetaan nykyisin, että on olemassa monenlaisia eriarvoisuuden muotoja ja että niillä on intersektionaalinen ulottuvuus (esimerkiksi sukupuolten, etnisten ryhmien tai sukupolvien välinen eriarvoisuus, sosiaalinen eriarvoisuus).

2.4 Kaikki eurooppalaiset ja kansalliset indikaattorit osoittavat, että etniseen alkuperään, rotuun, sukupuoleen, seksuaaliseen suuntautumiseen, mielipiteisiin ja vakaumuksiin, vammaisuuteen ja ikään perustuvaa syrjintää sekä syrjintää työelämässä, koulutuksessa, tavaroiden ja julkisten palvelujen saannissa ja sosiaalisessa suojelussa esiintyy edelleen yli kaksikymmentä vuotta Amsterdamin sopimuksen hyväksymisen jälkeen.

2.5 Syrjinnän jatkuminen johtuu muun muassa monimutkaisista ja usein päällekkäisistä prosesseista. Syrjintä on seurausta integroiduista prosesseista sekä järjestelmistä ja säännöistä, jotka tuottavat suoraa tai välillistä syrjintää yhä uudelleen. Epätasa-arvoa aiheuttavien tekijöiden päällekkäisyys johtaa tilanteisiin, jotka ovat näin ollen systeemisiä ja jarruttavat konkreettisesti tasa-arvon edistystä ([3]).

2.6 ETSK on todennut jäsentensä välityksellä mutta myös suoraan jäsenvaltioissa toteuttamansa toiminnan kautta, että yleinen ilmapiiri yhteiskunnassa on huonontunut ja heikompien syrjintä lisääntynyt. Tähän on syytä puuttua nopeasti ja yhteisin toimin kansallisesti ja Euroopan tasolla.

2.7 Lisäksi lähes kahden covid-kriisivuoden jälkeen on nähtävissä huolestuttavia merkkejä yhteiskunnallisesta ja alueellisesta eriarvoistumisesta. Niitä ovat kartoittaneet useat YK:n virastot, muun muassa Kansainvälinen työjärjestö ([4]). Covid-kriisi on syventänyt sosiaalista ja taloudellista epätasa-arvoa ja kohdellut kaltoin eurooppalaisia yrityksiä, joilla on vaikeuksia säilyttää ja luoda työpaikkoja.

2.8 Köyhät ja epävarmassa tilanteessa olevat yhteiskuntaryhmät ovat väistämättä alttiimpia syrjinnälle, josta ne joutuvat kärsimään samaan aikaan muiden haavoittuvuustekijöiden lisäksi. ETSK korostaa, että tällaisia erilaisia syrjinnän ilmentymiä on tarkasteltava kohdennetusti. Taloudellisesti ja sosiaalisesti heikommassa asemassa oleviin EU:n väestönosiin kohdistuvan syrjinnän torjumiseksi on kehitettävä määrätietoista politiikkaa.

([3]) Mulder, J., Indirect sex discrimination in employment, sukupuolten tasa-arvoa ja syrjimättömyyttä käsittelevä oikeusalan eurooppalainen asiantuntijaverkosto, Euroopan komissio, 2020.

([4]) Ks. esimerkiksi ILO:n kahdeksas raportti käynnissä olevan kriisin vaikutuksista työelämään, lokakuu 2021. Kansainvälinen työjärjestö (ILO), COVID-19: ILO Monitor – 8th edition, 27. lokakuuta 2021.

2.9 ETSK korostaa, että yhteiskuntarakenteiden luomaan epätasa-arvoon ja moniulotteiseen syrjintään voidaan puuttua vain vahvan politiikan, konkreettisten resurssien ja pitkäkestoisen toiminnan avulla. Kansalliset tasa-arvo- ja ihmisoikeuselimet tarvitsevat enemmän ja merkittävää tukea etenkin niiden riippumattomuuden lisäämiseksi ja niiden henkilöstöresurssien ja taloudellisten resurssien kasvattamiseksi. Tärkeitä apukeinoja, jotka on otettava käyttöön kaikilla yhteiskunnan ja poliittisen toiminnan osa-alueilla, ovat tiedotus, aiheen esillä pitäminen ja koulutus.

2.10 ETSK katsoo, että tasa-arvon edistäminen ja perusoikeuksien suojelu on sisällytettävä laajempaan yhteiskunnalliseen visioon, jossa jäsenvaltiot ja EU:n toimielimet tukevat yksityishenkilöitä ja julkisia ja yksityisiä toimijoita nykyistä monipuolisempien ja tehokkaampien välineiden avulla.

2.11 ETSK vakuuttaa jälleen tukevansa varauksetta Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilaria koskevaa uutta toimintasuunnitelmaa ja katsoo, että siihen sisältyy monia samansuuntaisia tekijöitä tasa-arvon edistämisen, perusoikeuksien suojelun ja syrjinnän torjunnan kanssa ([5]). Toimintasuunnitelman tavoitteiden saavuttaminen edellyttää, että niiden täytäntöönpanoon kiinnitetään enemmän huomiota.

2.12 Aiempien lausuntojensa ([6]) tapaan ETSK panee merkille EU:n pyrkimykset edistää sukupuolten tasa-arvoa, torjua etniseen taustaan, rotuun, ikään, uskontoon, mielipiteisiin tai vakaumukseen perustuvaa syrjintää, suojella hlbtiqa +-henkilöiden ja vammaisten henkilöiden oikeuksia, integroida romanihenkilöitä ja puolustaa maahanmuuttajien oikeuksia.

2.13 Kuten komitea on jo aiemmin ilmaissut, perusoikeuskirja tarjoaa monia mahdollisuuksia, joita ihmisoikeuselimet sen enempää kuin kansalaisyhteiskunnan organisaatiot ja työmarkkinaosapuoletkaan eivät ole hyödyntäneet. Sen vaikutusta yhdenvertaisuusperiaatteen suojeluun, sitä koskevaan ennaltaehkäisevään työhön ja sen edistämiseen, täytäntöönpanoon ja soveltamiseen olisi parannettava ([7]).

2.14 Euroopan nykyinen suojajärjestelmä perustuu etupäässä siihen, että uhrit peräävät oikeuksiaan yksittäisin kanteluin tuomioistuin- ja oikeusjärjestelmän kautta. Kaikki tutkimukset kuitenkin osoittavat, että tiedoksiannot ja menettelyt eivät auta korjaamaan rakenteellista, intersektionaalista ja systeemistä eriarvoisuutta ja että uhrien oikeuskanteet ovat merkitykseltään vähäisiä, tilastollisesti poikkeuksellisia ja käytössä vain viimeisenä keinona ([8]).

2.15 Työelämässä ilmenevän syrjinnän torjunta rajoittuu nykyisin vain tilanteisiin, joissa on kyse Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 19 artiklassa mainituista perusteista (sukupuoli, rotu, etninen alkuperä, uskonto tai vakaumus, vammaisuus, ikä tai sukupuolinen suuntautuminen).

2.16 Tavaroiden ja julkisten palvelujen saantia koskevan EU:n takaaman oikeuden suojelu rajoittuu sekin yksinomaan rotua tai etnistä alkuperää sekä naisten ja miesten tasa-arvoa koskeviin perusteisiin. Mitään muuta tasa-arvo-ongelmaa ei käsitellä sellaisena, ja suojelu syrjinnältä on erilaista syrjinnän perusteesta riippuen.

2.17 Suojelu syrjinnältä on eri laajuista eri jäsenvaltioissa. Toiset jäsenvaltiot suojelevat oikeutta tavaroiden ja palvelujen saantiin kaikilta 19 artiklassa tarkoitetuilta syrjinnän muodoilta, kun taas toisissa suojelu on näitä perusteita laajempaa. Suojelu syrjinnältä, eli yhdenvertaisuus, onkin erilaista eri jäsenvaltioissa.

2.18 Näiden havaintojen pohjalta on syytä määrittää tulevat osallisuutta edistävät tavoitteet, jotta ei rajoituttaisi siihen, mitä yhdenvertaisuuden tosiasialliseen suojeluun Euroopan unionissa sovellettavan mekanismin täytäntöönpano nykyisin mahdollistaa.

([5]) Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilaria koskeva toimintasuunnitelma (COM(2021) 38) (EUVL C 374, 16.9.2021, s. 38).

([6]) Ks. esimerkiksi lausunnot vammaisten naisten tilanteesta (SOC/579) (EUVL C 367, 10.10.2018, s. 20), romaninaisten tilanteesta (SOC/585) (EUVL C 110, 22.3.2019, s. 20), vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevasta agendasta 2020–2030 (SOC/616) (EUVL C 97, 24.3.2020, s. 41), monimuotoisuuden johtamisesta EU:n jäsenvaltioissa (SOC/642) (EUVL C 10, 11.1.2021, s. 7), hlbtiq-henkilöiden tasa-arvoa koskevasta strategiasta 2020–2025 (SOC/667) (EUVL C 286, 16.7.2021, s. 128), kotouttamista ja osallisuutta koskevasta toimintasuunnitelmasta 2021–2027 (SOC/668) (EUVL C 286, 16.7.2021, s. 134), vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevasta strategiasta (SOC/680) (EUVL C 374, 16.9.2021, s. 50) ja romanien osallistamista koskevasta strategiasta vuoden 2020 jälkeen

([7]) Lausunto aiheesta ”Strategia perusoikeuskirjan soveltamisen vahvistamiseksi Euroopan unionissa” (SOC/671) (EUVL C 341, 24.8.2021, s. 50)

([8]) Euroopan unionin perusoikeusvirasto, Tasa-arvo EU:ssa 20 vuotta sen jälkeen, kun tasa-arvodirektiivit pantiin ensi kertaa täytäntöön, ks. edellä.

3. **Erityistä**

3.1 *Kohti yleisen yhdenvertaisuusperiaatteen vahvistamista jäsenvaltioissa*

3.1.1 Tämänhetkinen tilanne Euroopassa paljastaa, että yhdenvertaisuusperiaate on tavoite, jonka toteutumiseen liittyy edelleen huomattavaa vaihtelua. Komissio itsekin on todennut esimerkiksi, että yhdenvertainen pääsy terveydenhuoltoon on ollut covid-kriisin aikana varsin suuri haaste ([9]).

3.1.2 Joissakin Euroopan maissa yleinen yhdenvertaisuusperiaate on nykyisin vahvistettu oikeudellisessa kehyksessä, ja sen mukaan oikeus yhdenvertaiseen kohteluun on ehdoton vaatimus kansalaisyhteiskunnassa, taloudellisissa suhteissa ja suhteissa valtioon. Toisissa sen sijaan rangaistaan vain laissa erikseen kielletystä syrjinnästä, eikä niissä sovelleta mitään positiivisia velvoitteita yhdenvertaisuusperiaatteen täytäntöönpanemiseksi ([10]).

3.1.3 Näiden erilaisten lähestymistapojen vuoksi EU:n kansalaiset ja asukkaat ovat varsin eriarvoisessa asemassa sen suhteen, mikä on yhdenvertaisuusperiaatteen soveltamisala, miten se on suojeltu lainsäädännössä ja millaisia vaatimuksia sovelletaan sen panemiseksi täytäntöön käytännössä.

3.1.4 ETSK kehottaa komissiota tunnustamaan, että tähänastisten saavutusten rajallisuus ja Euroopassa edelleen ilmenevä epätasa-arvo paljastavat rakenteellisia vaikeuksia, jotka estävät yhdenvertaisuusperiaatteen toteutumisen kaikkialla. Kansallisten tasa-arvo- ja ihmisoikeusorganisaatioiden olisi osallistuttava aktiivisesti tähän jatkuvaan arviointiprosessiin.

3.1.5 ETSK katsoo, että unionin on ehdottomasti ryhdyttävä ajamaan kaikilla toimivalta-aloillaan kunnianhimoista tasa-arvon ja yhtäläisten mahdollisuuksien politiikkaa, joka on Euroopan unionista tehdyssä sopimuksessa ja perusoikeuskirjassa vahvistettujen arvojen tasalla. Komitea tukeekin tältä osin Euroopan komission uutta aloitetta, joka perustuu perussopimuksen 157 ja 19 artiklaan ja jossa on kyse kansallisten tasa-arvoelinten tehokkuudesta sekä niiden potentiaalin ja moninaisten tehtävien ja valmiuksien vahvistamisesta.

3.1.6 Unionin on otettava käyttöön konkreettisia keinoja yleisen yhdenvertaisuusperiaatteen muuntamiseksi kaikissa jäsenvaltioissa sovellettavaksi oikeusperiaatteeksi, jonka tarjoama suoja on laajempi kuin vain suoja Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 19 artiklassa tarkoitettujen seitsemän syrjintäperusteen aiheuttamalta epätasa-arvoiselta kohtelulta. Yksi tehokas apukeino syrjinnän vastaisten toimenpiteiden toteuttamisessa olisi esimerkiksi rakennerahastojen käyttäminen.

3.1.7 Yleisen yhdenvertaisen kohtelun periaatteen tunnustaminen, positiivisten velvoitteiden asettaminen ja niiden systeemisen ulottuvuuden tunnustaminen ovat keinoja torjua tehokkaammin taloudellista ja sosiaalista epätasa-arvoa.

3.2 *Digimaailmassa ilmenevän epätasa-arvon ja syrjinnän torjunta*

3.2.1 ETSK myöntää, että teknologian kehitys tekee oikeuksien käytöstä helpompaa monille kansalaisille, mutta se aiheuttaa käytännössä myös uusia yhdenvertaisuusongelmia oikeuksien ja palvelujen saannissa sekä uusia toimintatarpeita yhdenvertaisen kohtelun periaatteen puolustamiseksi.

3.2.2 Valtion palveluiden sekä tavaroiden ja palvelujen (etenkin välttämättömyyspalvelujen) saannin digitointi on mullistanut perinpohjaisesti niiden suhteen käyttäjäänsä, kun fyysiset esteet ovat poistuneet mutta samalla on syntynyt uusia digitaalisia esteitä. Oikeudet ja palvelut ovat sen myötä tiettyjen kansalaisryhmien ulottumattomissa. Näitä ovat etenkin muita huono-osaisemmat, heikossa asemassa olevat ja vammaiset henkilöt sekä valtaosa ikääntyneistä Euroopan alueella ([11]).

3.2.3 Näiden toimintaongelmien vuoksi joudutaan kehittämään ja panemaan täytäntöön uudenlaista julkista digitaalisen osallisuuden politiikkaa ja asettamaan julkisille ja yksityisille toimijoille positiivisia velvoitteita käyttäjiin nähden, kuten helppopääsyisyys ja maksuttomuus.

([9]) Euroopan komissio, Solidaarinen terveydenhuolto: terveyserojen vähentäminen EU:ssa (COM(2009) 567 final).

([10]) Crowley, N., Making Europe more Equal: A legal Duty?, Equinet, 2016.

([11]) Défenseur des droits (Ranskan oikeusasiamies), Dématérialisation et inégalités d'accès aux services publics, 2019; Dématérialisation des services publics: trois ans après, où en est-on?, 2022.

3.2.4 ETSK toteaa, että teknisten saavutettavuusongelmien lisäksi ratkaistavana on uudenlaisia oikeuksien loukkaamiseen ja syrjintään liittyviä haasteita, joita aiheuttavat algoritmeihin ([12]) ja biometriikkatekniikkoihin ([13]) perustuvat välineet.

3.2.5 Kuten Euroopan neuvoston ([14]) ja perusoikeusviraston ([15]) selvityksissä todetaan, algoritmeihin perustuvat päätöksentekovälineet sisältävät syrjiviä vinoumia pyrittäessä tulosten automatisoituun toistamiseen. Parhaiten soveltuvat oikeudelliset keinot tekoälyn aiheuttaman syrjinnän vähentämiseksi ovat syrjintäkieltolainsäädäntö ja tietosuojalainsäädäntö. Näiden molempien oikeudellisten välineiden tehokas täytäntöönpano voi auttaa torjumaan laitonta syrjintää.

3.2.6 ETSK katsoo, että näiden vaikutusten hallitseminen edellyttää määrätietoista julkista politiikkaa, jota sovelletaan sekä unionin sisämarkkinoihin kokonaisuudessaan että EU:n ulkopuolisiin talouden toimijoihin ja jossa asetetaan digitaalisia palveluja koskevan, parhaillaan käsittelyssä olevan lainsäädännön jatkoksi velvoite ottaa käyttöön prosessi automatisoidun päätöksenteon valvontaa, tietojen todentamista, arviointia, vaikutustenarviointia ja korjaamista varten, kun tällaista teknologiaa kehitetään ja otetaan käyttöön. Ratkaisuja voi tarjota osaltaan myös digitaalisista palveluista annettavan direktiivin hyväksyminen.

3.3 *Yhdenvertaisen kohtelun suojelun ja syrjinnän torjunnan kehittäminen työelämässä*

3.3.1 ETSK pitää työelämää ratkaisevan tärkeänä integroitumisen ja yhdenvertaisten mahdollisuuksien toteutumisen kannalta.

3.3.2 Vaikka Euroopan unioni on perinteisesti sitoutunut ajamaan naisten tasa-arvoa työelämässä, tämänhetkinen tilanne muistuttaa siitä, että naiset ovat historiassa aina kärsineet ensimmäisinä (taloudellisten, sosiaalisten, terveydellisten ja muiden) kriisien seurauksista. Miesten ja naisten ammatillinen tasa-arvo on yksi Euroopan maiden suurista haasteista. Naisten työllisyysaste laski covid-kriisin takia kaikissa ikäryhmissä ja kaikissa ammattiryhmissä ja putosi kaiken kaikkiaan 61,8 prosenttiin ([16]).

3.3.3 Sukupuolten epätasa-arvo kasautuu muiden eriarvoisuuden muotojen jatkoksi. Eurostatin vuoden 2019 tutkimus osoittaa, että 68 % vammaisista henkilöistä oli köyhyys- tai syrjäytymisvaarassa, kun vastaava luku koko väestössä on 28,4 % ([17]). Hlbt-henkilöiksi itsensä määrittelevista 21 % koki syrjintää työelämässä. Vastaava osuus Maghreb-alueen ja Afrikan maista peräisin olevista ja romanitaustaisista henkilöistä oli 25 % ([18]).

3.3.4 Vuoden 2020 eurobarometri syrjinnästä puolestaan kertoo, että 59 % eurooppalaisista pitää syrjinnän pääasiallisena syynä etnistä alkuperää tai ihonväriä. Tutkimusten mukaan tällä on erityisen suuri merkitys työelämässä, missä sen vaikutus yhtäläisiin mahdollisuuksiin ja sosiaaliseen integroitumiseen on huomattava. Jotta tällainen syrjintä voitaisiin osoittaa tuomioistuimissa, olisi otettava käyttöön tehokkaita menetelmiä, jollainen on esimerkiksi Ranskan ylimpien tuomioistuinten tunnustama Clerc-menetelmä. Sen avulla voidaan verrata samalle tasolle palkattujen työntekijöiden urakehitystä ([19]).

3.3.5 Euroopan tason politiikka syrjinnän torjumiseksi työelämässä rajoittuu nykyisin oikeudelliseen kehykseen, joka mahdollistaa syrjintätapausten viemisen tuomioistuimen käsiteltäväksi. Oletetun uhrin kannettavaksi jää näin raskas taakka syrjinnän vastustamisesta: hän joutuu nostamaan yhden tai useampia kanteita työnantajaansa, palveluntarjoajaa tai valtiota vastaan.

([12]) Gerards, J. Xenidis, R., Algorithmic discrimination in Europe, sukupuolten tasa-arvoa ja syrjimättömyyttä käsittelevä oikeusalan eurooppalainen asiantuntijaverkosto, Euroopan komissio, 2020.
([13]) Défenseur des droits, Technologies biométriques: l'impératif respect des droits fondamentaux, 2021.
([14]) Euroopan neuvosto, Zuiderveen Borgesius, Frederik, Discrimination, Artificial Intelligence and algorithmic decision-making, 2018.
([15]) Euroopan unionin perusoikeusvirasto, Tienviittoja tulevaisuuteen: Tekoäly ja perusoikeudet, 2021.
([16]) Euroopan tasa-arvoinstituutti (EIGE), Gender equality and the socio-economic impact of the COVID-19 pandemic
([17]) Eurostat, Income inequalities, 2019.
([18]) Euroopan unionin perusoikeusvirasto, Tasa-arvo EU:ssa 20 vuotta sen jälkeen, kun tasa-arvodirektiivit pantiin ensi kertaa täytäntöön, ks. edellä.
([19]) Chappe. V.A., La preuve par comparaison: méthode des panels et droit de la non-discrimination, Sociologies pratiques, 2011/2 nº 23, s. 45–55; Ranskan oikeusasiamiehen (Défenseur des droits) puitepäätös nro 2022–139, 31. elokuuta 2022; Cour de cassation: Cass.soc.10/07/1998 nº. 90–41231; Cass.soc. 04/07/2000 nº 98–43285; Cass.soc. 28/06/2006, nº 04–46419.

3.3.6 Komissio on jo kauan sitten myöntänyt, että syrjintä on tulosta kollektiivisista ilmiöistä. Jokaisen tilanteen tapauskohtainen riitauttaminen on erittäin raskasta uhreille. Syrjintäkanteiden nostamatta jättäminen on todistetusti erittäin yleistä ([20]). Oikeusriidat työelämässä tapahtuvasta syrjinnästä ovat harvinaisia ja tavaroiden ja palvelujen saantiin liittyvästä syrjinnästä lähes olemattomia. Olisi hyvä tehostaa tuomioistuinten ulkopuolisia mekanismeja ja prosesseja tasa-arvon edistämiseksi ja tukea maksutonta oikeudellista apua ja yleisen edun puolesta käytäviä oikeudenkäyntejä nykyistä enemmän.

3.3.7 Jotta oikeusriidoista yksityishenkilöille aiheutuva taakka olisi kevyempi, jotta kanteen vaikutus olisi yhtä laaja-alainen kuin valituksen kohteena oleva käytäntö ja jotta oikeuskehys olisi tehokas uhka syrjinnän hillitsemiseksi, ETSK kannattaa sitä, että unioni antaa lainsäädäntöä menettelyvälineistä, joilla helpotetaan oikeuksien toteutumista jäsenvaltioissa esimerkiksi ryhmäkannemekanismeilla. Ne parantavat oikeussuojakeinojen saavutettavuutta ja vaikuttavuutta ja edistävät syrjinnän torjuntaa ja yhdenvertaisen kohtelun puolustamista.

3.3.8 Lisäksi jos Euroopan unioni haluaa torjua tehokkaasti syrjintää työelämässä, oikeudenkäynnit eivät voi olla ainoa keino puuttua kollektiiviseen ja systeemiseen syrjintään.

3.3.9 Euroopan unionin on laajennettava keinovalikoimaansa syrjinnän torjumiseksi muutoinkin kuin oikeudenkäynnein vaatimalla ottamaan käyttöön ennakointivälineitä, joilla voidaan puuttua syrjintään varhaisessa vaiheessa, korjata käytäntöjä ja ehkäistä syrjintää.

3.3.10 ETSK katsoo, että on otettava käyttöön samankaltaisia toimintapolitiikkoja kaikkiin Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 19 artiklassa tarkoitettuihin seikkoihin perustuvan syrjinnän torjumiseksi. Tästä syystä se kehottaa komissiota

i. varmistamaan olemassa olevien toimenpiteiden tehokkaan täytäntöönpanon tai ottamaan käyttöön työllisyyspolitiikkansa ja syrjinnän vastaisen politiikkansa puitteissa toimenpiteitä tasa-arvon edistämiseksi työelämässä ja voimassa olevan lainsäädännön tehokkaan täytäntöönpanon varmistamiseksi

ii. ottamaan käyttöön toimenpiteitä työelämässä tapahtuvan syrjinnän seuraamiseksi yleisesti ja tiukentamaan työnantajille asetettuja arviointi-, raportointi- ja seurantavelvoitteita

iii. auttamaan yrityksiä syrjinnän vastaisten ja osallisuutta edistävien käytäntöjen kehittämisessä.

3.4 *Laajempi ja yhdenmukainen suoja syrjinnältä unionissa*

3.4.1 ETSK kehottaa voimakkaasti Euroopan unionia jatkamaan työtä, jolla parannetaan suojaa tavaroiden ja palvelujen saannissa ilmenevältä syrjinnältä ja hyväksymään ehdotuksen direktiiviksi uskonnosta tai vakaumuksesta, vammaisuudesta, iästä tai sukupuolisesta suuntautumisesta riippumattoman yhdenvertaisen kohtelun periaatteen täytäntöönpanosta.

3.4.2 ETSK toteaa, että nykyinen suoja tavaroiden ja palvelujen saannissa ilmenevältä syrjinnältä on hierarkkinen eri perusteiden mukaan eli suojelee ihmisiä eritasoisesti sen mukaan, millä perustein heitä syrjitään.

3.4.3 Syrjimättömyyden periaate on perusoikeuksien suojelun peruspilari unionissa, mutta niin kauan kuin direktiiviehdotusta ei ole hyväksytty, Euroopan unioni ei täytä tehtäväänsä huolehtia oikeuksien yhtäläisestä toteutumisesta eurooppalaisessa julkisessa tilassa.

3.4.4 ETSK pyytää neuvostoa, parlamenttia ja komissiota tekemään kaiken mahdollisen, jotta direktiiviehdotus hyväksyttäisiin siinä muodossa, että siinä ovat mukana sen yleiset ehdotukset oikeuksien paremmasta takaamisesta ja oikeussuojan paremmasta saatavuudesta eli että siihen sisältyy oikeuksien toteutumista helpottavia mekanismeja, kuten ryhmäkannemenettely, jotta varmistetaan sen tuloksellisuus ja syrjinnän vastaisten kansallisten elinten toimivallan tunnustaminen.

3.4.5 EU:n olisi tehostettava toimiaan ja yhteistyötään ruohonjuuritasolla varmistaakseen, että hlbtiqa+-henkilöiden ihmisarvoa ja perusoikeuksia kunnioitetaan poikkeuksetta, että heitä ei aseteta missään syytteeseen ja että heidän osallistumistaan julkiseen elämään vahvistetaan.

([20]) Euroopan unionin perusoikeusvirasto, Tasa-arvo EU:ssa 20 vuotta sen jälkeen, kun tasa-arvodirektiivit pantiin ensi kertaa täytäntöön, ks. edellä.

3.5 ETSK katsoo, että unionin tulee sitoutua aktiivisesti edistämään yhdenvertaisten mahdollisuuksien yleisen periaatteen tunnustamista ja siihen liittyviä positiivisia velvoitteita. EU:n toimielinten on myös tuettava kansallisia tasa-arvo- ja ihmisoikeusorganisaatioita asettamalla sitovia normeja, jotta nämä voisivat hyödyntää koko potentiaalinsa ja varmistaa olemassa olevan lainsäädännön tehokkaan täytäntöönpanon.

3.6 *Parempi suoja poliittisiin näkemyksiin tai ammattiyhdistys- ja kansalaistoimintaan perustuvalta syrjinnältä*

3.6.1 ETSK toteaa, että poliittiset aktivistit, ammattiyhdistysaktivistit (tai työntekijäjärjestöihin kuuluvat) ja kansalaisaktivistit ovat viime vuosina kaikkialla Euroopassa kohdanneet vaikeuksia sanan- ja toimintavapautensa käyttämisessä eli esimerkiksi käyttäessään oikeutta osoittaa mieltään vaatimustensa ilmaisemiseksi tai neuvottelujen käymiseksi.

3.6.2 ETSK katsoo, että sekä unionin että jäsenvaltioiden on lainsäädäntönsä ja voimassa olevien kansainvälisten välineiden nojalla vaadittava viranomaisiaan turvaamaan tehokkaasti poliitikkojen sekä työmarkkinaosapuolten ja järjestötoiminnan edustajien turvallisuus, yhdenvertainen kohtelu ja suojelu arvojensa eli demokratian, oikeusvaltion ja poliittisiin mielipiteisiin perustuvan syrjinnän kiellon mukaisesti.

3.6.3 Kaikki jäsenvaltiot ovat ratifioineet ILO:n yleissopimuksen ammatillisesta järjestäytymisvapaudesta ja ammatillisen järjestäytymisoikeuden suojelusta (ILO C087) ja yleissopimuksen järjestäytymisoikeuden ja kollektiivisen neuvotteluoikeuden periaatteiden soveltamisesta (ILO C098). Lisäksi on kunnioitettava ja edistettävä yhdistymisvapautta ja järjestäytymisoikeutta. On tärkeää, että jäsenvaltioiden ja EU:n tasolla käydään keskusteluja siitä, miten varmistetaan, että työntekijöillä on mahdollisuus tulla ammattiliittojen edustamiksi ja käyttää oikeuksia järjestäytyä kollektiivisesti ja ryhtyä työtaistelutoimiin ([21]). ETSK kannustaa Kansainvälisen työjärjestön kansainvälisesti tunnustettujen normien mukaisesti jäsenvaltioita ja komissiota suojelemaan tehokkaasti yhdistymisvapautta ja oikeutta järjestäytyä kollektiivisesti ja käydä työehtosopimusneuvotteluja lainsäädäntönsä, työmarkkinasuhdejärjestelmänsä ja sovellettavien kansainvälisten välineiden mukaisesti.

3.7 *Tehokkaat kansalliset instituutiot tasa-arvon edistämiseksi, perusoikeuksien suojelemiseksi ja syrjinnän torjumiseksi*

3.7.1 EU:n ja jäsenvaltioiden lainsäädännön soveltamisessa on tällä alalla liian usein merkittäviä rajoituksia, jotka liittyvät kunkin jäsenvaltion oikeudellisiin, institutionaalisiin, organisatorisiin ja taloudellisiin näkökohtiin.

3.7.2 Komitea katsoo, että kansallisten instituutioiden valmiuksien parantamiseksi on syytä laatia konkreettisia suunnitelmia rahoitustukiohjelmineen.

3.7.3 Komitea kannustaa komissiota kehittämään ohjelman, jolla tuetaan ihmisoikeuksiin liittyviä tehtäviä hoitavia kansallisia instituutioita, jotta voidaan parantaa, vahvistaa ja järkeistää niiden valmiuksia (perustaminen, akkreditointi ja kansainvälisten normien noudattaminen). Tässä olisi otettava huomioon myös valistus ja tietämys sekä tarve vastata kaikkien ryhmien erityistarpeisiin.

3.7.4 Lisäksi on vahvistettava kaikkien työmarkkinaosapuolten ja kansalaisaktivistien ja erityisesti ihmisoikeusaktivistien valmiuksia käyttää voimassa olevia oikeudellisia välineitä ja tehdä yhteistyötä julkisten instituutioiden kanssa. Yhteiskunnallisille toimijoille ja kansalaisyhteiskunnan organisaatioille, jotka turvaavat syrjinnän uhrien oikeuksien toteutumisen, on annettava enemmän tukea. Tukea voidaan antaa koulutuksen, tietoisuuden lisäämisen, tietämyksen ja parhaiden käytäntöjen siirron, taloudellisen ja organisatorisen tuen sekä hyökkäyksiltä ja mustamaalauskampanjoilta suojaamisen muodossa.

3.7.5 Komitea toistaa aiempaan tapaan, että on luotava tehokas ja helppokäyttöinen mekanismi fyysisten ja sanallisten hyökkäysten, pelottelun ja häirinnän havaitsemiseksi ja niistä ilmoittamiseksi. Tämä kattaa myös perusteettomat prosessit ja vihapuheen kansalaisyhteiskunnan organisaatioita, kuten ihmisoikeusorganisaatioita, vastaan ([22]). Kun tällaisia hyökkäyksiä tehdään digitaalisissa yhteyksissä, ne on havaittava nopeasti ja kyseiset julkaisut on poistettava.

Bryssel 26. lokakuuta 2022.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Christa SCHWENG

([21]) Ks. myös lausunto ”Kohtuulliset vähimmäispalkat kaikkialle Eurooppaan” (SOC/632), kohta 4.5.3 ja kohta 4.5.6 (EUVL C 429, 11.12.2020, s. 159).

([22]) Lausunto aiheesta ”Strategia perusoikeuskirjan soveltamisen vahvistamiseksi Euroopan unionissa” (SOC/671) (EUVL C 341, 24.8.2021, s. 50).

LIITE

Lausuntoa käsiteltäessä hylättiin seuraavat muutosehdotukset, jotka saivat tuekseen vähintään neljänneksen annetuista äänistä (työjärjestyksen 59 artiklan 3 kohta):

MUUTOSEHDOTUS 1

SOC/724 – Yhdenvertaisuuden parantaminen EU:ssa

Kohta 3.3.7

Muutetaan.

Jaoston lausunto	Muutosehdotus
Jotta oikeusriidoista yksityishenkilöille aiheutuva taakka olisi kevyempi, jotta kanteen vaikutus olisi yhtä laaja-alainen kuin valituksen kohteena oleva käytäntö ja jotta oikeuskehys olisi tehokas uhka syrjinnän hillitsemiseksi, ETSK ***kannattaa sitä, että unioni antaa lainsäädäntöä*** menettelyvälineistä, joilla helpotetaan oikeuksien toteutumista ***jäsenvaltioissa*** esimerkiksi ryhmäkannemekanismeilla**.** ***Ne parantavat*** oikeussuojakeinojen saavutettavuutta ja vaikuttavuutta ja ***edistävät*** syrjinnän torjuntaa ja yhdenvertaisen kohtelun puolustamista.	Jotta oikeusriidoista yksityishenkilöille aiheutuva taakka olisi kevyempi, jotta kanteen vaikutus olisi yhtä laaja-alainen kuin valituksen kohteena oleva käytäntö ja jotta oikeuskehys olisi tehokas uhka syrjinnän hillitsemiseksi, ETSK ***kannustaa jäsenvaltioita harkitsemaan ja tarvittaessa toteuttamaan asianmukaisia toimia oikeussuojan saatavuuden varmistamiseksi ja tukemiseksi. Tällaisiin toimiin voisi sisältyä lainsäädännön antaminen*** menettelyvälineistä, joilla helpotetaan oikeuksien toteutumista ***asianomaisessa jäsenvaltiossa*** esimerkiksi ryhmäkannemekanismeilla, ***jotka voivat parantaa*** oikeussuojakeinojen saavutettavuutta ja vaikuttavuutta ja ***edistää*** syrjinnän torjuntaa ja yhdenvertaisen kohtelun puolustamista.

Perustelu

Valmisteluryhmässä ja SOC-jaostossa tästä asiasta ei päästy yhteisymmärrykseen kaikkien kolmen ryhmän kesken. Prosessioikeus kuuluu perinteisesti jäsenvaltioiden toimivaltaan. Näin ollen jäsenvaltioiden olisi voitava päättää, haluavatko ne ottaa kansallisella tasolla käyttöön ryhmäkanteita tai kollektiivisia oikeussuojakeinoja yhdenvertaisuusperiaatteen täytäntöönpanon välineenä. Näin kansalliset järjestelmät voidaan mukauttaa kansalliseen tilanteeseen. Lisäksi olisi muistettava, että kollektiivisia oikeussuojakeinoja voidaan myös käyttää väärin.

Äänestystulos

Puolesta: 59

Vastaan: 104

Pidättyi äänestämästä: 13

MUUTOSEHDOTUS 2

SOC/724 – Yhdenvertaisuuden parantaminen EU:ssa

Kohta 3.3.10

Muutetaan.

Jaoston lausunto	Muutosehdotus
ETSK katsoo, että on otettava käyttöön samankaltaisia toimintapolitiikkoja kaikkiin Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 19 artiklassa tarkoitettuihin seikkoihin perustuvan syrjinnän torjumiseksi. Tästä syystä se kehottaa komissiota — varmistamaan olemassa olevien toimenpiteiden tehokkaan täytäntöönpanon tai ottamaan käyttöön työllisyyspolitiikkansa ja syrjinnän vastaisen politiikkansa puitteissa toimenpiteitä tasa-arvon edistämiseksi työelämässä ja voimassa olevan lainsäädännön tehokkaan täytäntöönpanon varmistamiseksi — ottamaan käyttöön toimenpiteitä työelämässä ***tapahtuvan syrjinnän seuraamiseksi yleisesti ja tiukentamaan työnantajille asetettuja*** arviointi-, raportointi- ja ***seurantavelvoitteita*** — auttamaan yrityksiä syrjinnän vastaisten ja osallisuutta edistävien käytäntöjen kehittämisessä.	ETSK katsoo, että on otettava käyttöön samankaltaisia toimintapolitiikkoja kaikkiin Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 19 artiklassa tarkoitettuihin seikkoihin perustuvan syrjinnän torjumiseksi. Tästä syystä se kehottaa komissiota — varmistamaan olemassa olevien toimenpiteiden tehokkaan täytäntöönpanon tai ottamaan käyttöön työllisyyspolitiikkansa ja syrjinnän vastaisen politiikkansa puitteissa toimenpiteitä tasa-arvon edistämiseksi työelämässä ja voimassa olevan lainsäädännön tehokkaan täytäntöönpanon varmistamiseksi — ottamaan käyttöön toimenpiteitä***, jotka auttavat hyödyntämään tehokkaasti EU:n lainsäädännössä vahvistettua syrjinnän määritelmää*** työelämässä***, ja huolehtimaan työnantajien opastamisesta niille asetettujen*** arviointi-, raportointi- ja ***seurantavelvoitteiden hoitamisessa*** — auttamaan yrityksiä syrjinnän vastaisten ja osallisuutta edistävien käytäntöjen kehittämisessä.

Perustelu

Tässä kohdassa on kyse SEUT-sopimuksen 19 artiklassa vahvistettuihin kriteereihin perustuvien toimintapolitiikkojen täytäntöönpanosta. Lausunnon kohdassa 3.4.1 (ja 1.3) jo todetaan, että ”ETSK kehottaa voimakkaasti Euroopan unionia jatkamaan työtä, jolla parannetaan suojaa tavaroiden ja palvelujen saannissa ilmenevältä syrjinnältä ja hyväksymään ehdotuksen direktiiviksi uskonnosta tai vakaumuksesta, vammaisuudesta, iästä tai sukupuolisesta suuntautumisesta riippumattoman yhdenvertaisen kohtelun periaatteen täytäntöönpanosta”. Muutosehdotuksen tarkoituksena on muokata tekstiä siten, että ilmaistaan, minkälaisia toimenpiteitä tarvitaan, jotta syrjinnän vastaisten EU:n sääntöjen täytäntöönpano ja soveltaminen olisi tehokasta.

Äänestystulos

Puolesta:	67
Vastaan:	109
Pidättyi äänestämästä:	11

MUUTOSEHDOTUS 3

SOC/724 – Yhdenvertaisuuden parantaminen EU:ssa

Kohta 3.4.4

Muutetaan.

Jaoston lausunto	Muutosehdotus
ETSK pyytää neuvostoa, parlamenttia ja komissiota tekemään kaiken mahdollisen, jotta direktiiviehdotus hyväksyttäisiin siinä muodossa, että siinä ovat mukana sen yleiset ehdotukset oikeuksien paremmasta takaamisesta ja oikeussuojan paremmasta saatavuudesta ***eli että siihen sisältyy*** oikeuksien toteutumista ***helpottavia mekanismeja***, kuten ***ryhmäkannemenettely***, jotta varmistetaan sen tuloksellisuus ja syrjinnän vastaisten kansallisten elinten toimivallan tunnustaminen.	ETSK pyytää neuvostoa, parlamenttia ja komissiota tekemään kaiken mahdollisen, jotta direktiiviehdotus hyväksyttäisiin siinä muodossa, että siinä ovat mukana sen yleiset ehdotukset oikeuksien paremmasta takaamisesta ja oikeussuojan paremmasta saatavuudesta***, ja antamaan jäsenvaltioiden päättää mahdollisista*** oikeuksien toteutumista ***helpottavista mekanismeista***, kuten ***ryhmäkannemenettelystä***, jotta varmistetaan sen tuloksellisuus ja syrjinnän vastaisten kansallisten elinten toimivallan tunnustaminen.

Perustelu

Valmisteluryhmässä ja SOC-jaostossa tästä asiasta ei päästy yhteisymmärrykseen kaikkien kolmen ryhmän kesken. Prosessioikeus kuuluu perinteisesti jäsenvaltioiden toimivaltaan. Näin ollen jäsenvaltioiden olisi voitava päättää, haluavatko ne ottaa kansallisella tasolla käyttöön ryhmäkanteita tai kollektiivisia oikeussuojakeinoja yhdenvertaisuusperiaatteen täytäntöönpanon välineenä. Näin kansalliset järjestelmät voidaan mukauttaa kansalliseen tilanteeseen. Lisäksi olisi muistettava, että kollektiivisia oikeussuojakeinoja voidaan myös käyttää väärin.

Äänestystulos

Puolesta: 60

Vastaan: 114

Pidättyi äänestämästä: 11

MUUTOSEHDOTUS 4

SOC/724 – Yhdenvertaisuuden parantaminen EU:ssa

Kohta 1.10

Muutetaan seuraavasti:

Jaoston lausunto	Muutosehdotus
Jotta oikeusriidoista yksityishenkilöille ***aiheutuva*** taakka olisi kevyempi, jotta kanteen vaikutus olisi yhtä laaja-alainen kuin valituksen kohteena oleva käytäntö ja jotta oikeuskehys olisi tehokas uhka syrjinnän hillitsemiseksi***, ETSK kannattaa sitä, että unioni vahvistaa*** lainsäädännölliset vaatimukset, joilla helpotetaan ryhmäkanteiden täytäntöönpanoa jäsenvaltioissa. Näin parannettaisiin oikeussuojakeinojen saatavuutta ja vaikuttavuutta syrjinnän torjumiseksi ja yhdenvertaisen kohtelun puolustamiseksi.	***ETSK kannustaa jäsenvaltioita harkitsemaan ja tarvittaessa toteuttamaan asianmukaisia toimia, jotta*** oikeusriidoista ***ei aiheutuisi*** yksityishenkilöille ***taakkaa tai että*** taakka olisi kevyempi, jotta kanteen vaikutus olisi yhtä laaja-alainen kuin valituksen kohteena oleva käytäntö ja jotta ***kansallinen*** oikeuskehys olisi tehokas uhka syrjinnän hillitsemiseksi***. Tällaisiin toimiin voisivat sisältyä*** lainsäädännölliset vaatimukset, joilla helpotetaan ryhmäkanteiden täytäntöönpanoa ***asianomaisissa*** jäsenvaltioissa. Näin parannettaisiin oikeussuojakeinojen saatavuutta ja vaikuttavuutta syrjinnän torjumiseksi ja yhdenvertaisen kohtelun puolustamiseksi. ***Parhaiden käytäntöjen vaihdon helpottamiseksi Euroopan komission tulisi antaa tietoja asiaa koskevista erilaisista kansallisista lainsäädäntökehyksistä.***

Perustelu

Valmisteluryhmässä ja SOC-jaostossa tästä asiasta ei päästy yhteisymmärrykseen kaikkien kolmen ryhmän kesken. Prosessioikeus kuuluu perinteisesti jäsenvaltioiden toimivaltaan. Näin ollen jäsenvaltioiden olisi voitava päättää, haluavatko ne ottaa kansallisella tasolla käyttöön ryhmäkanteita tai kollektiivisia oikeussuojakeinoja yhdenvertaisuusperiaatteen täytäntöönpanon välineenä. Näin kansalliset järjestelmät voidaan mukauttaa kansalliseen tilanteeseen. Lisäksi olisi muistettava, että kollektiivisia oikeussuojakeinoja voidaan myös käyttää väärin.

Äänestystulos

Puolesta:	65
Vastaan:	113
Pidättyi äänestämästä:	8